

KÜBRA YETİŞ ŞAMLI

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Deniz Hukuku Anabilim Dalı
Araştırma Görevlisi

**ULUSLARARASI KARA, HAVA VE
DENİZ YOLUYLA EŞYA TAŞIMALARINDA
TAŞIYICININ/TAŞIYANIN
SINIRLI SORUMLULUKTAN
YARARLANMA HAKKININ KAYBI**

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xvii
BİBLİYOGRAFYA	xix
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm KARAYOLU İLE ULUSLARARASI EŞYA TAŞIMALARI

I- Konvansiyonun Ortaya Çıkışı ve Uygulanma Alanı.....	5
A- Konvansiyonun Ortaya Çıkışı	5
B- Konvansiyonun Uygulanma Alanı.....	6
II- Taşıyıcının Sorumluluğu	9
A- Genel Olarak.....	9
B- Taşıyıcının Zıya, Hasar ve Gecikmeden Doğan Sorumluluğu.....	10
1) Genel Olarak	10
2) Zıya, Hasar ve Gecikme Kavramları.....	11
3) Teslim Alma ve Teslim Etme Kavramları.....	13
4) Taşıyıcının Fiillerinden Sorumlu Olduğu Kişiler	15
C- Sorumluluğun Hukuki Niteliği	15

D- Zincirleme Taşıma.....	18
E- Taşıyıcının Sorumluluktan Kurtulması.....	20
F- İspat Yüğü ve Zamanaşımı.....	21
1) İspat Yüğü.....	21
2) Zamanaşımı.....	22
III- Taşıyıcının Sorumluluğunun Sınırı.....	23
A- Tazminatın Hesaplanması ve Üst Sınırı.....	23
1) Genel Olarak.....	23
2) Tazminatın Hesaplanması.....	24
a) Yüğüün zıyıa hâlinde.....	24
b) Yüğüün hasara uğraması hâlinde.....	24
c) Yüğüün geç teslim edilmesi hâlinde.....	25
3) Tazminatın Üst Sınırı.....	26
B- Üst Sınırın Yükseltilmesi.....	29
1) Eşyanın Değeriinin Taşıma Senedine Yazılması Yoluyla.....	29
2) Teslimdeki Özel Menfaatin Taşıma Senedine Geçirilmesi Yoluyla.....	31
IV- Sınırlı Sorumluluktan Yararlanma Hakkının Kaybı.....	33
A- Genel Olarak.....	33
B- Kasta Eşdeğer Kusur Bakımından İleri Sürülen Görüşler ve Akit Devlet Uygulamaları.....	34
C- Türk Hukukunda Durum.....	39
D- Kusur, Kast ve İhmal Kavramları.....	39
E- Kasta Eşdeğer Kusur Kavramı.....	40
F- İspat Yüğü.....	44

İkinci Bölüm
HAVAYOLU İLE ULUSLARARASI
EŞYA TAŞIMALARI

I- Konvansiyonların Ortaya Çıkışı ve Uygulanma Alanları.....	47
A- Konvansiyonların Ortaya Çıkışı.....	47
1) Varşova Konvansiyonu.....	47
2) Varşova Konvansiyonu Sisteminde Yer Alan Diğer Düzenlemeler.....	48

---

3) Montreal Konvansiyonu	51
B- Konvansiyonların Uygulanma Alanları.....	52
1) Varşova Konvansiyonu.....	52
2) Varşova Konvansiyonu Sisteminde Yer Alan Diğer Düzenlemeler.....	54
3) Montreal Konvansiyonu	56
II- Taşıyıcının Sorumluluğu	56
A- Varşova Konvansiyonu.....	56
1) Taşıyıcının Zıya, Hasar ve Gecikmeden Doğan Sorumluluğu	56
2) Sorumluluğun Hukuki Niteliği	61
3) Zincirleme Taşıma	63
4) Taşıyıcının Sorumluluktan Kurtulması	64
5) Sorumsuzluk Anlaşmaları.....	66
6) İspat Yüğü ve Hak Düşürücü Süre	66
B- Lahey Protokolü	68
C- Diğer Düzenlemeler	69
1) Guadalajara Konvansiyonu	69
a) Genel olarak.....	69
b) Fiili taşıyıcının sorumluluğu.....	70
c) Sorumsuzluk anlaşmaları.....	71
2) Guatemala City Protokolü.....	71
a) Taşıyıcının zıya, hasar ve gecikmeden doğan sorumluluğu	71
b) Taşıyıcının sorumluluktan kurtulması.....	72
3) Montreal Protokolleri	73
a) Taşıyıcının zıya, hasar ve gecikmeden doğan sorumluluğu	73
b) Taşıyıcının sorumluluktan kurtulması.....	74
D- Montreal Konvansiyonu	75
1) Taşıyıcının Zıya, Hasar ve Gecikmeden Doğan Sorumluluğu	75
2) Taşıyıcının Sorumluluktan Kurtulması	77
3) Sorumsuzluk Anlaşmaları.....	79
III- Sorumluluğun Sınırı.....	79
A- Varşova Konvansiyonu.....	79

---

1) Tazminatın Hesaplanması.....	79
2) Tazminatın Üst Sınırı ve Üst Sınırın Yükseltilmesi	80
B- Lahey Protokolü	82
C- Diğer Düzenlemeler	84
1) Guadalajara Konvansiyonu	84
2) Guatemala City Protokolü	85
3) Montreal Protokolleri	85
D- Montreal Konvansiyonu	87
IV- Sınırlı Sorumluluktan Yararlanma Hakkının Kaybı.....	87
A- Varşova Konvansiyonu	87
1) Genel Olarak	87
2) Hava Yük Senedinin Düzenlenmemesi veya Eksik Düzenlenmesi	88
3) Zarara Kasten veya Kasta Eşdeğer Kusurla Sebebiyet Verilmesi.....	89
a) Genel olarak.....	89
b) Kasta eşdeğer kusur kavramı	90
c) İspat yükü.....	91
B- Lahey Protokolü	91
1) Hava Yük Senedinin Düzenlenmemesi veya Eksik Düzenlenmesi	91
2) Zarara Kasten veya Zararın Doğması İhtimalini Bilerek Pervasızca Bir Hareketle Sebebiyet Verilmesi....	92
a) Genel olarak.....	92
b) Kast ve zararın doğması ihtimalini bilerek pervasızca hareket kavramları	93
c) Zararın doğması ihtimalini bilerek pervasızca hareket kavramının unsurları.....	96
d) İspat yükü.....	98
C- Diğer Düzenlemeler	98
1) Guadalajara Konvansiyonu	98
2) Guatemala City Protokolü	99
3) Montreal Protokolleri	100
D- Montreal Konvansiyonu	100
1) Genel Olarak	100
2) Sorumluluk Sınırının Ortadan Kalkabileceği Hâller	101

Üçüncü Bölüm
DENİZYOLU İLE ULUSLARARASI
EŞYA TAŞIMALARI

I- Konvansiyonların Ortaya Çıkışı ve Uygulanma Alanları.....	103
A- Konvansiyonların Ortaya Çıkışı.....	103
1) Lahey Kuralları.....	103
2) Lahey/Visby Kuralları.....	104
3) Hamburg Kuralları.....	105
B- Konvansiyonların Uygulanma Alanları.....	106
1) Lahey Kuralları.....	106
2) Lahey/Visby Kuralları.....	108
3) Hamburg Kuralları.....	109
II- Taşıyanın Sorumluluğu.....	112
A- Lahey ve Lahey/Visby Kuralları.....	112
1) Genel Olarak.....	112
2) Taşıyanın Zıya ve Hasardan Doğan Sorumluluğu.....	112
3) Taşıyanın Sorumluluktan Kurtulması.....	116
a) Sevk ve teknik idare kusuru.....	118
b) Yangın zararları.....	118
c) Sapma.....	119
4) Güverte Yüğü.....	120
5) Sorumsuzluk Anlaşmaları.....	121
6) İspat Yüğü ve Hak Düşürücü Süre.....	122
B- Hamburg Kuralları.....	123
1) Genel Olarak.....	123
2) Taşıyanın Zıya, Hasar ve Gecikmeden Doğan Sorumluluğu.....	124
3) Akdi Taşıyan – Fiili Taşıyan Ayrımı.....	127
4) Sorumluluğun Hukuki Niteliği.....	129
5) Taşıyanın Sorumluluktan Kurtulması.....	130
6) Güverte Yüğü.....	131
7) Sorumsuzluk Anlaşmaları.....	132
8) İspat Yüğü ve Zamaşımı.....	133
III- Sorumluluğun Sınırı.....	134
A- Lahey Kuralları.....	134

---

1) Tazminatın Hesaplanması.....	134
2) Tazminatın Üst Sınırı.....	135
B- Lahey/Visby Kuralları.....	138
1) Tazminatın Hesaplanması.....	138
2) Tazminatın Üst Sınırı.....	139
C- Hamburg Kuralları.....	140
1) Tazminatın Hesaplanması.....	140
2) Tazminatın Üst Sınırı.....	141
IV- Sınırlı Sorumluluktan Yararlanma Hakkının Kaybı.....	143
A- Lahey Kuralları.....	143
1) Genel Olarak.....	143
2) Âkit Devlet Uygulamaları.....	143
3) Lahey Kuralları Çerçevesinde Sınırsız Sorumluluğun Mümkün Olup Olmadığı Meselesi.....	146
B- Lahey/Visby Kuralları.....	147
1) Genel Olarak.....	147
2) Yükün İzinsiz Olarak Güvertede Taşınması ve Haksız Sapma Hâlinde Durum.....	147
3) Taşıyanın Adamlarının / Görevlilerinin Kastı veya Nitelikli Kusuru.....	148
C- Hamburg Kuralları.....	150
1) Genel Olarak.....	150
2) Yükün İzinsiz Olarak Güvertede Taşınması ve Haksız Sapma Hâlinde Durum.....	151
3) Fiili Taşıyanın Kastı veya Nitelikli Kusuru.....	152
SONUÇ.....	155

EKLER

CMR.....	161
PROTOCOL TO THE CMR.....	173
WARSAW CONVENTION.....	177
THE HAGUE PROTOCOL, 1955.....	185

GUADALAJARA CONVENTION, 1961	191
GUATEMALA CITY PROTOCOL, 1971	195
MONTREAL PROTOCOL NO. 1	201
MONTREAL PROTOCOL NO. 2	205
MONTREAL PROTOCOL NO. 3	209
MONTREAL PROTOCOL NO. 4	213
MONTREAL CONVENTION, 1999	221
HAGUE RULES	235
THE HAGUE-VISBY RULES	241
HAMBURG RULES.....	247